פח: אלו הן הנחנקין פרק עשירי סנהדרין

מסית דלא בעי התראה מאי איכא למיטר. לאו אלינא דר' מאיר פריך דאמסית לא מיתייב דאין בו כרת:

ואין לנו אלא תפילין ואליבא דר' יהודה. כל הנך דלקות דדרשינן לעיל מקרא דכי יפלא [a] לא מייש: **אי** סבירא לן דלולב אין צריך אגד ובו'. משמע אכל אי סבירא לן דצריך אגד לא אמרינן האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי והכי נמי אמרי' ברים לולב הגזול (סוכה דף לא.) דקאמר רבי יהודה אין אוגדין את הלולב אלא במינו מאי טעמא דכיון דאמר ר' יהודה לולב צריך אגד אי עבדי ליה ממין אחר הוה ליה ה' מינין ומימה דאמר התם (שם:) ד' מינין שבלולב כשם שאין פותחין מהן כך אין מוסיפין עליהם ופריך פשיטא ומשני מהו דתימא הואיל ואמר רבי יהודה לולב צריך אגד אי אייתי מינא אחרינא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי קא"ל מאי קא תני טעמא דהאי לחודיה קאי משום דלולב צריך אגד אדרבה מטעם זה יש לנו לומר יותר דאסור ומיהו י"ל דהתם כדאמרן ליה חוץ לאגד אבל קשה דמשמע דמסיק לר' יהודה דלא אמר האי לחודיה וכ"ש לרבנן והכא משמע דלרבנן אמר האי לחודיה קאי וי"ל דהתם מדרבנן אסור ור"ח ל"ג התם הואיל ואמר ר' יהודה וחכו לשון מהו דתימא הואיל ואמרו חכמים בין אגוד בין שאינו אגוד כשר הלכך אין צריך אגד והאי יתירה דמוסיף על הד' לחודיה קאי ולא מיפסל ביה קא"ל ומיהו תימה אמאי לא משכח לולב לרבי יהודה בי האי גוונא שאגד ג' מינין בפני עצמן דנעשה בכשרות ואחר כך אגד עמהן אין אחר דהוה ליה מוסיף גורע ויש לומר כיון דקודם נטילתו נפסל הוה ליה גרוע ועומד אבל תפילין אם הניחן בראשו בכשרות והניח גבייהו בית חמישי הרי זה מוסיף גורע שפוסלן ומבטל מצות שעל ראשו ולא דמי לולב דאם נטלו ונטלו בידו הוסיף אין חמישי אין זה מבטל מצותו דמדאגדיה נפק ביה: קשר

[a] בן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו מוחלין לו זקן ממרא שרצו בית דינו למחול לו מוחלין לו וכשבאתי אצל חבירי שבדרום על שנים הודו לי על זקן ממרא [b] לא הודו לי כדי שלא ירבו מחלוקת בישראל תיובתא תניא [c] אמר רבי יוסי [d] מתחילה לא היו מרבין מחלוקת בישראל אלא בית דין של שבעים ואחד יושבין בלשכת הגזית ושני בתי דינין של עשרים ושלשה אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח העזרה ושאר בתי דינין של עשרים ושלשה יושבין בכל עיירות ישראל הוצרך הדבר לשאול שואלין מבית דין שבעירן אם שמעו אמרו להן ואם לאו באין לזה שסמוך לעירן אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח הר הבית אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח העזרה ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך למדתי וכך למדו חבירי אם שמעו אמרו להם ואם לאו אלו ואלו באין ללשכת הגזית [e] ששם יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים [f] ובשבתות ובימים טובים יושבין בחיל [g] נשאלה שאלה בפניהם אם שמעו אמרו להם ואם לאו עומדין למנין רבו המטמאים טמאו רבו המטהרין טהרו [h] משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקת בישראל ונעשית תורה כשתי תורות [i] משם כותבין ושולחין בכל מקומות כל מי שהוא חכם ושפל ברך ודעת הבריות נוחה הימנו יהא דיין בעירו [j] משם מעלין אותו להר הבית משם לעזרה משם ללשכת הגזית [k] שלחו מתם איזהו בן העולם הבא ענוותן [l] ושפל ברך שייף עייל שייף ונפיק וגרים באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה יהבו ביה רבנן עינייהון ברב עולא בר אבא: חזר לעירו ושנה: ת"ר [m] אינו חייב עד שיעשה כהוראתו או שיורה לאחרים ויעשו כהוראתו בשלמא יורה לאחרים ויעשו כהוראתו מעיקרא לאו בר קטלא הוא והשתא בר קטלא הוא אלא שיעשה כהוראתו מעיקרא נמי בר קטלא הוא התינח היכא דאורי בחלב ודם דמעיקרא לאו בר קטלא הוא והשתא בר קטלא הוא אלא היכא דאורי בחייבי מיתות ב"ד מעיקרא נמי בר קטלא הוא מעיקרא בעי התראה השתא [n] לא בעי התראה מסית דלא בעי התראה מאי איכא למימר מעיקרא אי אמר טעמא מקבלינן מיניה השתא אי אמר טעמא [o] לא מקבלינן מיניה: **מתני'** חומר בדברי סופרים מבדברי תורה האומר אין תפילין כדי לעבור על ד"ת פטור [p] חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב: **גמ'** אמר ר' אלעזר אמר ר' אושעיא אינו חייב אלא על דבר שעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע ואין לנו [q] אלא תפילין אליבא דרבי יהודה והאיכא לולב דעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע בלולב מאי סבירא לן אי סבירא לן [r] דלולב [s] אין צריך אגד האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואי סבירא לן [t] דצריך אגד גרוע ועומד הוא והאיכא ציצית דעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע בציצית מאי סבירא לן אי סבירא לן דקשר העליון לאו דאורייתא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואי סבירא לן דקשר

[a] דלא בעי התראה מאי איכא למיטר. לאו אלינא דר' מאיר פריך דאמסית לא מיתייב דאין בו כרת:

[b] תיובתא. מדתני טעמא בשלא ירבו מחלוקת ש"מ אפי' הוא אומר מפי השמועה והן אומרין כך הוא בעיינו: **יושבין בחיל.** מפני שהעם רב ומקוש לר להם בלשכה. אי נמי שלא יהו גרמים כיושבין בדין שבלשכת הגזית היו דנים וזה עיקר: **משם מעלין אותו.** להיות דיין בהר הבית כשמת אחד מהם ויושב שם עד שמת אחד משל עזרה ומעלין את זה שם וכולן יש בהם מעלה זה מזה: **שייף.** שוחה נכנס ושוחה יוצא והכי אמרי' בב"ב (דף ז.) גבי תקרת הבית שנחבטה שוף עול שוף פוק: **מעיקרא.** קודם שבא לבית דין שבלשכת הגזית לישאל לא הוה מיתייב קטלא כל כמה דלא עביד איהו גופיה: **מעיקרא נמי בר קטלא הוא.** אם עושה עבירה שיש בה מיתת בית דין הוה מיקטיל: **מסית דלא בעי הסרלאה.** אם היה מסית ומורה טעם היתר ולומר אין בלשון הזה הסתה מעיקרא נמי מקטיל בלא התראה: **אי אמר טעמא לזכותא.** לאליבא אבל השתא אי אמר טעמא לא מקבלינן שהרי שמע מפי ב"ד שלא לעשות והמרה: **מתני' האומר אין תפילין פטור.** דאין זו הוראה דזיל קרי בי רב הוא: **חמש טוטפות יש.** שאע"פ שאין דבר זה אלא להוסיף על דברי סופרים חייב דמדרש דסופרים הוא לטוטפת לטוטפת לטוטפות הרי כאן ד': **גמ' ויש בו להוסיף.** על מה שפירשו חכמים: **ואם הוסיף גורע.** ופוסל הראשון בתוספתו: **ואין לנו אלא תפילין.** שעיקרן בתורה ופירושן מדברי סופרים שהם ד' בתים ויש להוסיף ממשה או יותר ואם הוסיף גורע דקא עבר בכל תוסיף ולא עבד מצוה: **ואליבא דרבי יהודה.** אמר ר' אושעיא למילתיה דאמר לעיל (פ:) עד דאיכא תורה ויורון [u]. ואית דאמרי אין לנו אלא תפילין ואליבא דרבי יהודה דאמר צריך להדביק במנחות בהקומץ רבה (דף לד:) ולא נהירא לי דהתיא בתפילין של יד קאי ומתני' טוטפות מתני והיינו דראש ועוד מדקא מקשי בסיפא מי דעבד מרבעה בתים כו' שמע מינה בשל ראש קיימין דאי בשל יד בית אחד הוא דקא הוי: **האי לחודיה קאי.** ואין זה גורע: **גרוע ועומד.** דממילתו לא עשה כהוגן שאגד שם תוספת מצוה ואגן בעינן גורע דהשתא שהיה מתחילתו כשר ופוסלו בתוספתו: **ופירושו מדברי סופרים.** ד' מוטין דילפינן (מנחות לט:) גדיל ג' גדילים ד': **קשר עליון.** שעושין סמוך לכנף כשנתלו המוטין ועל ידיהן נעשין מיצור לטלית לאו דאורייתא [v] אלא הלכה למשה מסיני דפלוגתא היא במנחות [w] (דף לט.): **האי לחודיה קאי.** דכיון דלא נקשר אינו מיצור עם השאר והראוי למצוה היא [x] המצוה והעודף כמי שאינו: שאינו

[c] אמר רבי יוסי. מתחילה לא היו מרבין מחלוקת בישראל אלא בית דין של שבעים ואחד יושבין בלשכת הגזית ושני בתי דינין של עשרים ושלשה אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח העזרה ושאר בתי דינין של עשרים ושלשה יושבין בכל עיירות ישראל הוצרך הדבר לשאול שואלין מבית דין שבעירן אם שמעו אמרו להן ואם לאו באין לזה שסמוך לעירן אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח הר הבית אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח העזרה ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך למדתי וכך למדו חבירי אם שמעו אמרו להם ואם לאו אלו ואלו באין ללשכת הגזית

[d] מתחילה לא היו מרבין מחלוקת בישראל אלא בית דין של שבעים ואחד יושבין בלשכת הגזית ושני בתי דינין של עשרים ושלשה אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח העזרה ושאר בתי דינין של עשרים ושלשה יושבין בכל עיירות ישראל הוצרך הדבר לשאול שואלין מבית דין שבעירן אם שמעו אמרו להן ואם לאו באין לזה שסמוך לעירן אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח הר הבית אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח העזרה ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך למדתי וכך למדו חבירי אם שמעו אמרו להם ואם לאו אלו ואלו באין ללשכת הגזית

[e] ששם יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים ובשבתות ובימים טובים יושבין בחיל נשאלה שאלה בפניהם אם שמעו אמרו להם ואם לאו עומדין למנין רבו המטמאים טמאו רבו המטהרין טהרו משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקת בישראל ונעשית תורה כשתי תורות משם כותבין ושולחין בכל מקומות כל מי שהוא חכם ושפל ברך ודעת הבריות נוחה הימנו יהא דיין בעירו משם מעלין אותו להר הבית משם לעזרה משם ללשכת הגזית

[f] ובשבתות ובימים טובים. אף לאחר שהתרו בו וקללו והלקוהו וחזר וקללו אם רצו לממול ולא הכילוהו לבית דין מוחלין לו שהכתוב תלה בהם ותפשו בו [y]: **תיובתא.** מדתני טעמא בשלא ירבו מחלוקת ש"מ אפי' הוא אומר מפי השמועה והן אומרין כך הוא בעיינו: **יושבין בחיל.** מפני שהעם רב ומקוש לר להם בלשכה. אי נמי שלא יהו גרמים כיושבין בדין שבלשכת הגזית היו דנים וזה עיקר: **משם מעלין אותו.** להיות דיין בהר הבית כשמת אחד מהם ויושב שם עד שמת אחד משל עזרה ומעלין את זה שם וכולן יש בהם מעלה זה מזה: **שייף.** שוחה נכנס ושוחה יוצא והכי אמרי' בב"ב (דף ז.) גבי תקרת הבית שנחבטה שוף עול שוף פוק: **מעיקרא.** קודם שבא לבית דין שבלשכת הגזית לישאל לא הוה מיתייב קטלא כל כמה דלא עביד איהו גופיה: **מעיקרא נמי בר קטלא הוא.** אם עושה עבירה שיש בה מיתת בית דין הוה מיקטיל: **מסית דלא בעי הסרלאה.** אם היה מסית ומורה טעם היתר ולומר אין בלשון הזה הסתה מעיקרא נמי מקטיל בלא התראה: **אי אמר טעמא לזכותא.** לאליבא אבל השתא אי אמר טעמא לא מקבלינן שהרי שמע מפי ב"ד שלא לעשות והמרה: **מתני' האומר אין תפילין פטור.** דאין זו הוראה דזיל קרי בי רב הוא: **חמש טוטפות יש.** שאע"פ שאין דבר זה אלא להוסיף על דברי סופרים חייב דמדרש דסופרים הוא לטוטפת לטוטפת לטוטפות הרי כאן ד': **גמ' ויש בו להוסיף.** על מה שפירשו חכמים: **ואם הוסיף גורע.** ופוסל הראשון בתוספתו: **ואין לנו אלא תפילין.** שעיקרן בתורה ופירושן מדברי סופרים שהם ד' בתים ויש להוסיף ממשה או יותר ואם הוסיף גורע דקא עבר בכל תוסיף ולא עבד מצוה: **ואליבא דרבי יהודה.** אמר ר' אושעיא למילתיה דאמר לעיל (פ:) עד דאיכא תורה ויורון [u]. ואית דאמרי אין לנו אלא תפילין ואליבא דרבי יהודה דאמר צריך להדביק במנחות בהקומץ רבה (דף לד:) ולא נהירא לי דהתיא בתפילין של יד קאי ומתני' טוטפות מתני והיינו דראש ועוד מדקא מקשי בסיפא מי דעבד מרבעה בתים כו' שמע מינה בשל ראש קיימין דאי בשל יד בית אחד הוא דקא הוי: **האי לחודיה קאי.** ואין זה גורע: **גרוע ועומד.** דממילתו לא עשה כהוגן שאגד שם תוספת מצוה ואגן בעינן גורע דהשתא שהיה מתחילתו כשר ופוסלו בתוספתו: **ופירושו מדברי סופרים.** ד' מוטין דילפינן (מנחות לט:) גדיל ג' גדילים ד': **קשר עליון.** שעושין סמוך לכנף כשנתלו המוטין ועל ידיהן נעשין מיצור לטלית לאו דאורייתא [v] אלא הלכה למשה מסיני דפלוגתא היא במנחות [w] (דף לט.): **האי לחודיה קאי.** דכיון דלא נקשר אינו מיצור עם השאר והראוי למצוה היא [x] המצוה והעודף כמי שאינו: שאינו

[g] נשאלה שאלה בפניהם אם שמעו אמרו להם ואם לאו עומדין למנין רבו המטמאים טמאו רבו המטהרין טהרו משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקת בישראל ונעשית תורה כשתי תורות משם כותבין ושולחין בכל מקומות כל מי שהוא חכם ושפל ברך ודעת הבריות נוחה הימנו יהא דיין בעירו משם מעלין אותו להר הבית משם לעזרה משם ללשכת הגזית

[h] משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקת בישראל ונעשית תורה כשתי תורות משם כותבין ושולחין בכל מקומות כל מי שהוא חכם ושפל ברך ודעת הבריות נוחה הימנו יהא דיין בעירו משם מעלין אותו להר הבית משם לעזרה משם ללשכת הגזית

[i] משם כותבין ושולחין בכל מקומות כל מי שהוא חכם ושפל ברך ודעת הבריות נוחה הימנו יהא דיין בעירו משם מעלין אותו להר הבית משם לעזרה משם ללשכת הגזית

[j] משם מעלין אותו להר הבית משם לעזרה משם ללשכת הגזית

[k] שלחו מתם איזהו בן העולם הבא ענוותן ושפל ברך שייף עייל שייף ונפיק וגרים באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה יהבו ביה רבנן

[l] ענוותן ושפל ברך שייף עייל שייף ונפיק וגרים באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה יהבו ביה רבנן

[m] ת"ר אינו חייב עד שיעשה כהוראתו או שיורה לאחרים ויעשו כהוראתו בשלמא יורה לאחרים ויעשו כהוראתו מעיקרא לאו בר קטלא הוא והשתא בר קטלא הוא אלא שיעשה כהוראתו מעיקרא נמי בר קטלא הוא התינח היכא דאורי בחלב ודם דמעיקרא לאו בר קטלא הוא והשתא בר קטלא הוא אלא היכא דאורי בחייבי מיתות ב"ד מעיקרא נמי בר קטלא הוא מעיקרא בעי התראה השתא לא בעי התראה מסית דלא בעי התראה מאי איכא למימר מעיקרא אי אמר טעמא מקבלינן מיניה השתא אי אמר טעמא לא מקבלינן מיניה

[n] לא בעי התראה מסית דלא בעי התראה מאי איכא למימר מעיקרא אי אמר טעמא מקבלינן מיניה השתא אי אמר טעמא לא מקבלינן מיניה

[o] לא מקבלינן מיניה השתא אי אמר טעמא לא מקבלינן מיניה

[p] חומר בדברי סופרים מבדברי תורה האומר אין תפילין כדי לעבור על ד"ת פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב

[q] אלא תפילין אליבא דרבי יהודה והאיכא לולב דעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע בלולב מאי סבירא לן אי סבירא לן דלולב אין צריך אגד האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואי סבירא לן דצריך אגד גרוע ועומד הוא והאיכא ציצית דעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע בציצית מאי סבירא לן אי סבירא לן דקשר העליון לאו דאורייתא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואי סבירא לן דקשר

[r] דלולב אין צריך אגד האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואי סבירא לן דצריך אגד גרוע ועומד הוא והאיכא ציצית דעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע בלולב מאי סבירא לן אי סבירא לן

[s] אין צריך אגד האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואי סבירא לן דצריך אגד גרוע ועומד הוא והאיכא ציצית דעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע בציצית מאי סבירא לן אי סבירא לן דקשר העליון לאו דאורייתא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואי סבירא לן דקשר

[t] דצריך אגד גרוע ועומד הוא והאיכא ציצית דעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע בציצית מאי סבירא לן אי סבירא לן דקשר העליון לאו דאורייתא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואי סבירא לן דקשר

[u] עד דאיכא תורה ויורון

[v] לאו דאורייתא אלא הלכה למשה מסיני

[w] דפלוגתא היא במנחות

[x] דכיון דלא נקשר אינו מיצור עם השאר והראוי למצוה היא המצוה והעודף כמי שאינו

[y] ותפשו בו

עין משפט נר מצוה

נז א מיי' פ"ז מהלכות ממרים הלכה ח:
נח ב מיי' פ"ג מה' סה"מ ל סמג עשין קיא ולאוין ריז:
נט ג מיי' סה"מ הל' ל סמג שם:
ס ד ה מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ח:
סא ו מיי' פ"א מהל' ממרים הל' ד סמג עשין קיא ולאוין ריז:
סב ז מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ח:
סג ח מיי' פ"ג מהל' ממרים הל' ה ופ"ד הלכה א סמג עשין קיא ולאוין ריז:
סד ט י מיי' שם פ"ג הלכה ח:
סה כ ל מיי' פ"ד שם הלכה ג סמג עשין קיא ולאוין ריז:
סו מ מיי' פ"ז מהל' לולב הלכה ו סמג עשין מד טוש"ע א"ח סי' תרצא סעיף א:

מסורת הש"ס

א) [תוספ' פ"ז תוספ' תענית פרק ב.], ב) [סוטה מז:], ג) [תוספ' שקלים פפ"ג.], ד) [לעיל יז: יט:נ.], ה) [בתענית שם. פירש"י שפל ברך עניו וע"ל לקמה עניני עניה יש ועי' רש"ל מ"ש], ו) [סוטה ל:], ז) [סוטה לא.], ח) [דברים כא.], ט) [דברים יז.], י) [ע"ל בלומר], כ) [ע' תוס' פט. לקמן בסמוך ד"ה קסר], ל) [ע"ל יומא. רש"ל].

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ואין וכו' לא חיישי. עיין בטורי אבן בתנני שהם נר"ה דף כ"ז ע"א ד"ה מלות:

מוסף רש"י

זקן ממרא. שהמרה על ב"ד של לשכת הגזית ומיתתו בחנק (סוטה כה.). דלולב אין צריך אגד. לאגוד אלא המינין כאחד (סוכה יא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com